

УДК 811.111'27'42:801.6

ПРОСОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ АНГЛІЙСЬКИХ ВИГУКІВ РІЗНИМИ ВІКОВИМИ ГРУПАМИ

Бабчук Ю. Й.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті досліджується вживання англійських вигуків різними віковими групами та їх вплив на просодичне оформлення мовлення мовців у квазіспонтанному мовленні. Особливу увагу приділено середнім максимальним та мінімальним значенням інтенсивності та діапазону ЧОТ.

Ключові слова: вік, вигук, вікова група, інтенсивність, діапазон ЧОТ.

Бабчук Ю.Й. Просодические особенности употребления английских междометий различными возрастными группами говорящих в квазиспонтанной речи. В статье рассматривается употребление английских междометий различными возрастными группами, их влияние на просодическое оформление речи говорящих в квазиспонтанной речи. Особое внимание уделяется средним максимальным и минимальным значениям интенсивности и диапазона ЧОТ.

Ключевые слова: возраст, междометие, возрастная группа, интенсивность, диапазон ЧОТ.

Babchuk J.Y. Prosodic features of English interjection use by different age groups in quasi-spontaneous speech. In the article the interjections' usage by various age groups, their influence on prosody of the speakers in the semi-spontaneous speech is considered. The special attention is paid to average maximum and minimum values of intensity and range of fundamental frequency. The age feature of using interjections and their prosodic characteristics are found out in the article.

Key words: age, interjection, age group, intensity, fundamental frequency rate.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Вік становить основу людського буття та визначає межі фізичного розвитку і соціальні можливості особистості, поступове набуття статусу і примноження частки особистісної значущості в суспільстві, конструювання власної історії і єднання зі світовим розвитком [2]. Оскільки поняття віку універсальне, воно становить основу соціального аспекту буття і має культурну специфіку [3]. Вікова група носіїв мови – це внутрішньо неоднорідна демографічна група суспільства, що пов'язана з роллю й місцем у системі суспільного відтворення, функціями й видами діяльності, а також потребами, ціннісними установками, світоглядом та інтересами [1]. **Актуальність** дослідження зумовлена важливістю вивчення емоційно маркованої спонтанної комунікації, невід'ємну частину якої становлять вигуки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Деякі дослідники простежують загальну закономірність між статтю та віком мовця, згідно з якою жінки з віком стають незалежними, активними, енергійними, тоді як чоловіки набувають більшої залежності від інших, стають пасивним та занадто чутливими [4].

Мета статті – аналіз особливостей просодичного оформлення вигуків за віковою приналежністю. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**: розглянути просодичні особливості вигуків за віковою приналежністю;

з'ясувати вплив просодичних характеристик, а саме показників ЧОТ, діапазону ЧОТ та інтенсивності, на реалізацію вигуків у різних вікових групах мовців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Корпус експериментального матеріалу мовців був розподілений за віковим фактором впливу на вживання вигуків у спонтанній комунікації на такі групи: група мовців до 20 років, мовці віком 20-40 років, мовці віком 40-60 років та досліджувані віком від 60 і старші. Кількісна характеристика використання вигуків за віком відображена у таблиці 1 та графічно зображена на рисунку 1.

Таблиця 1

Кількісна характеристика вживання вигуків за віком

Мовці віком до 20 років	Мовці віком від 20 до 40 р.	Мовці віком від 40 до 60 р.	Мовці віком від 60 років і старші
81	653	317	112

У результаті вивчення та обробки матеріалів з художніх англійських фільмів було виявлено, що найчастіше та найбільша кількість вигуків використовується мовцями вікової групи від 20 до 40 років. Ми зафіксували 653 випадки вживання вигуків цією віковою групою. Представниками вікової групи від 40 до 60 років було використано 317 вигуків. На представників віком до 20 років та від 60 років і старших припадає відповідно 81 та 112 випадків

вживання вигуків. Графічний розподіл використання вигуків різними віковими групами представлено на рисунку 1.

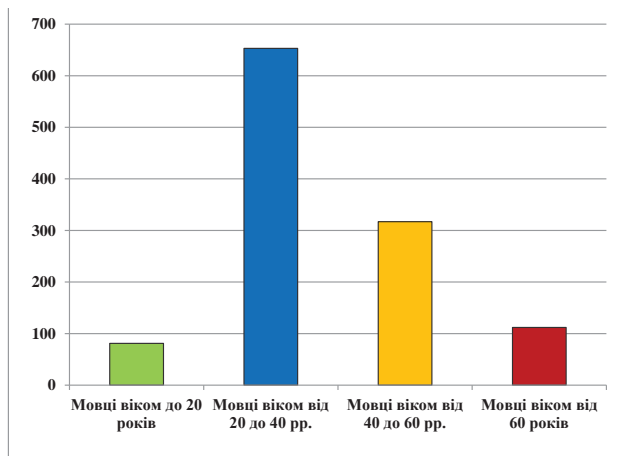

Рис. 1. Кількісне співвідношення вживання вигуків за віком

Як видно з рисунку 1 та таблиці 1, які показують кількісні співвідношення вживання вигуків різними віковими групами, найменше вживання вигуків ми спостерігаємо у наймолодшій віковій групі. У спонтанному мовленні на цю вікову групу припадає 7% (або 81 випадок) вживання вигуків.

На групи мовців віком від 20 до 40 років та від 40 до 60 років припадає найбільше вживання вигуків загальною кількістю 970 випадків або 83,4% від загальної кількості вигуків. Слід також зазначити, що у всіх вікових групах чоловіки частіше, ніж жінки вживали вигуки у своєму спонтанному мовленні.

За допомогою програми **Speech Analyzer** було проведено експериментально-фонетичне дослідження показників звучання інтенсивності вживання вигуків різними віковими групами за допомогою графіків Auto Pitch та Intensity відповідно. Отримані та оброблені результати було занесено до таблиці 2.

Аналізуючи дані таблиці, можна зробити висновок, що ЧОТ та інтенсивність, з якою вимовляють

вигуки мовці, залежить від приналежності мовців до різних вікових груп.

Так, можна простежити досить виразну тенденцію: мінімальні середні та максимальні середні значення ЧОТ найбільші у представників вікової групи мовців до 20 років – 190,2 Hz та 285,9 Hz. Ці значення поступово зменшуються з віком. У представників із групи мовців від 60 років і старших показники ЧОТ вже дорівнюють 147,8 Hz та 181,2 Hz відповідно. Що стосується представників мовців віком від 20 до 40 років та від 40 до 60 років, то мінімальні середні та максимальні середні значення ЧОТ майже однакові і дорівнюють відповідно 184,0 і 184,3 Hz та 253,4 і 241 Hz.

Діапазон ЧОТ найширший у представників групи мовців віком до 20 років – 50,3%. Він поступово зменшується зі збільшенням віку. Так, найменший діапазон ЧОТ зафіксовано у мовців віком від 60 років і старших – 22,6%. У представників вікових груп від 20 до 40 років та від 40 до 60 років діапазон ЧОТ дорівнює 37,7% та 30,7% відповідно. Таким чином, можна стверджувати, що діапазон ЧОТ залежить від приналежності мовців до тієї або іншої вікової групи.

Що стосується середньої максимальної інтенсивності, то знову ж таки найбільші її значення зафіксовані у представників групи мовців віком до 20 років – 72,8 dB. Значення середньої максимальної інтенсивності поступово зменшуються зі збільшенням віку. Так, найменше значення середньої максимальної інтенсивності зафіксовано у представників групи мовців віком від 60 років і старших – 66,1 dB. У мовців віком від 20 до 40 років та від 40 до 60 років значення середньої максимальної інтенсивності майже однакові – 68,8 dB та 68,3 dB відповідно. Значення середньої максимальної інтенсивності у досліджуваних віковій групі до 20 років наближається до гучної вимови. У більш старших вікових групах показник середньої максимальної інтенсивності відповідає вимові середньої гучності.

Що стосується максимальних абсолютних показників інтенсивності у слові, то слід відзначити, що ці значення істотно не відрізняються в різних вікових групах. Лише у представників віком до 20 років абсо-

Таблиця 2

Середні значення ЧОТ та інтенсивності за віковими групами

Мовці	Макс. середнє значення ЧОТ, Hz	Макс. середнє значення ЧОТ, st	Мін. середнє значення ЧОТ, Hz	Мін. середнє значення ЧОТ, st	Діапа зон ЧОТ, %	Діапа зон ЧОТ, st	Середня максим. інтенсив ність dB
віком до 20 років	285,9	60,1	190,2	52,7	50,3	7,3	72,8
віком від 20 до 40 років	253,4	57,7	184,0	51,8	37,7	5,9	68,8
віком від 40 до 60 років	241,0	56,6	184,3	52,0	30,7	4,6	68,3
віком від 60 років	181,2	52,2	147,8	49,0	22,6	3,2	66,1

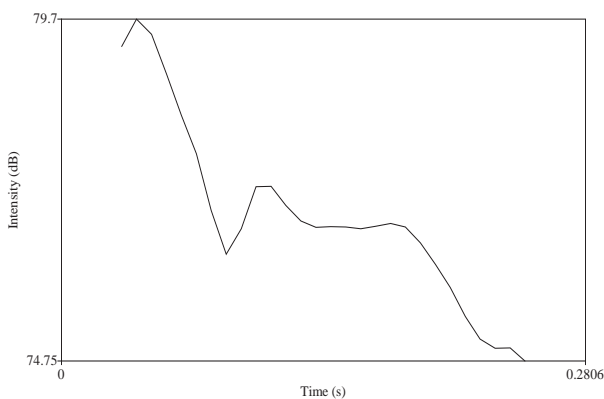

Рис. 2. Найбільше абсолютне значення інтенсивності у представників вікової групи до 20 років (вигук "Oh")

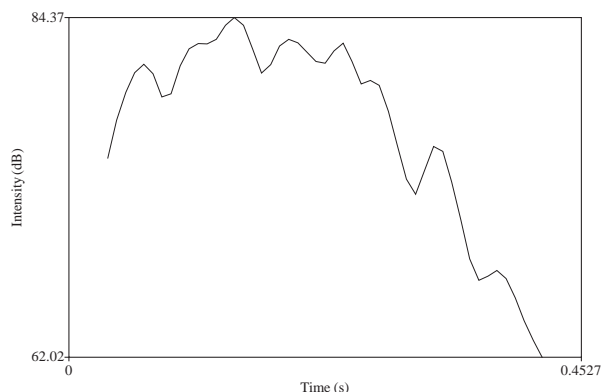

Рис. 3. Найбільше абсолютне значення інтенсивності у представника вікової групи від 20 до 40 років (вигук "Whoa")

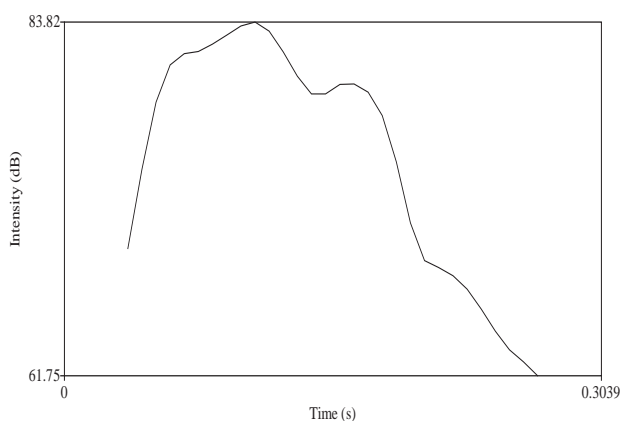

Рис. 4. Найбільше абсолютне значення інтенсивності у представників вікової групи від 40 до 60 років (вигук "Pow")

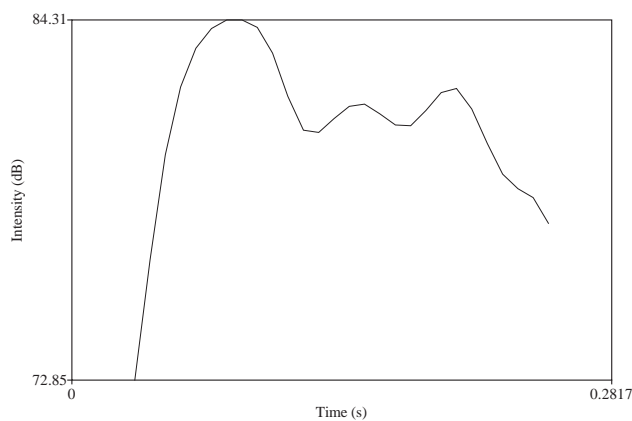

Рис. 5. Найбільше абсолютне значення інтенсивності у представника вікової групи старше 60 років (вигук "Heu")

людне максимальне значення інтенсивності менше від усіх інших вікових груп приблизно на 5 dB.

Для мовців вікової групи до 20 років цей показник дорівнює 79,7 dB (рисунок 2).

З усіх розглянутих нами вигуків найбільше максимальне абсолютне значення інтенсивності у слові ми спостерігаємо у мовців віком від 20 до 40 років – 84,37 dB (рисунок 3).

Для мовців вікової групи від 40 до 60 років цей показник дорівнює 83,82 dB (рисунок 4).

Для мовців вікової групи старше 60 років цей показник дорівнює 84,31 dB (рисунок 5).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Зазначимо, що простежується тенденція вікової різниці та належності до певної вікової групи. Ширший діапазон ЧОТ у представників

віком до 20 років свідчить про нестабільність органів мовленнєвого апарату, експресивність, нестійкість мелодики звучання. Саме тому у мовців віком до 20 років простежуються так звані коливання в ЧОТ, з якою мовці вимовляють окремі вигуки (наприклад, під час вимовлення одного вигуку відбувається раптова зміна максимальної частоти основного тону від 277,6 Гц або 61,0 пт до мінімального значення в 42,7 Гц або 28,6 пт.). Що стосується категорії мовців більш старшого віку, таких коливань не виявлено. З віком у жінок та чоловіків діапазон ЧОТ звукується. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у більш глибокому дослідженні гендерного аспекту просодичного оформлення мовлення мовців у квазіспонтанному мовленні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дорда В. О. Гендерні аспекти молодіжного сленгу США / В. О. Дорда / Вісник СумДУ. – 2008. – № 1. – С. 20–24. – (Серія 20 «Філологія»).
2. Палагіна Н. Н. Психология развития и возрастная психология : учебное пособие для вузов / Н. Н. Палагіна. – М. : Московский психолого-социальный институт, 2005. – 288 с.
3. Романова Е. Ю. Просодическая вариативность американской монологической речи в различных возрастных группах : дисс. канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» / Елена Юрьевна Романова ; Московский государственный университет. – М., 2008. – С. 70.
4. Eckert P. Age as a Sociolinguistic Variable II In Coulmas F. (ed.) the Handbook of Sociolinguistics / P. Eckert. – Oxford : Blackwell Publishers, 1997. – P. 151–167.